

-projekt-

Uchwała Nr

Rady Powiatu Płońskiego

z dnia

w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata
2024-2026”

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 ze zm.) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.), Rada Powiatu Płońskiego uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 – 2026”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Płońskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Powiatu Płońskiego

Dariusz Żelasko

SPORZĄDZIŁ (data, podpis, zajmowane stanowisko)	SPRAWDZIŁ (data, podpis, zajmowane stanowisko – pieczęć)		
	pod względem merytorycznym	pod względem formalno-prawnym	Dyrektor jednostki organizacyjnej powiatu
STARSZY INSPEKTOR ds. organizacji, kadr i szkolenia <i>Joanna Ładowska</i> 04.01.2024	Zastępca Dyrektora <i>Kamil Kobylski</i> Kamil Kobylski 04.01.2024 r.	RADCA PRAWNY <i>Malgorzata Regulska - Wik</i> Malgorzata Regulska - Wik 04.01.2024	DYREKTOR <i>mgr Agnieszka Piekarz</i> mgr Agnieszka Piekarz

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 180 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu w kontekście pieczy zastępczej należy:

- opracowanie i realizacja 3 letnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

„Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 – 2026” został opracowany przez Zespół powołany Zarządzeniem nr 97/2023 Starosty Płońskiego z dnia 6 grudnia 2023 r., który pracował pod nadzorem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku w oparciu o analizę danych za lata 2021 - 2023 pozyskane ze zbiorów własnych oraz innych źródeł pomocnych do opracowania programu.

Trzyletni „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 – 2026” stanowi podstawę budowania efektywnego systemu rozwoju i wsparcia różnorodnych form pieczy zastępczej w powiecie płońskim. Przewiduje rozwój rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej oraz pracę z rodziną zastępczą, która ma na celu zapewnienie każdemu dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej prawo do stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego.

Realizacja programu zakłada w kilkuletniej perspektywie ograniczenie umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest w pełni zasadne.

DYREKTOR
mgr Agnieszka Piekarz
mgr Agnieszka Piekarz

PROJEKT

Załącznik do Uchwały Nr
Rady Powiatu Płońskiego
z dnia
w sprawie przyjęcia „Powiatowego
Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej
na lata 2024-2026”

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU
PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE
PŁOŃSKIM NA LATA 2024-2026**

1. Wstęp

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2024 -2026 został opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Podstawę prawną Programu stanowi art. 180 pkt 1 ww. ustawy, zgodnie z którym, do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej. Opracowanie i realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na trzy kolejne lata, ma na celu kontynuację i rozwój realizacji założeń przyjętych w dotąd obowiązującym Programie, nałożonych przez ustawodawcę. Jako kierunek główny, zgodnie w ww. dokumentami określa się rozwój istniejących form wsparcia, propagowanie rodzinnych form pieczy zastępczej oraz deinstytucjonalizację. Wskazuje się przede wszystkim na konieczność rozwoju jakościowego i ilościowego pieczy zastępczej, tworzenia nowych zawodowych rodzinnych form pieczy zastępczej, prowadzenia szkoleń dla wszystkich rodzin zastępczych, promocję rodzicielstwa zastępczego na terenie Powiatu oraz kontynuację zapewnienia specjalistycznego wsparcia dla środowiska pieczy zastępczej. Bierze się także pod uwagę podejmowanie działań na rzecz deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i rozwoju warunków sprzyjających indywidualizacji pracy z dzieckiem oraz poprawy funkcjonowania wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. Jako ważny obszar determinujący rozwój pieczy zastępczej w środowisku lokalnym, wskazuje się także synergii działalności podmiotów realizujących zadania w ramach wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Ze względu na fakt, że realizacja celów Programu jest procesem o charakterze wieloletnim, założenia niniejszego Programu w znacznej części stanowią kontynuację kierunków rozwoju określonych w „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2021- 2023”.

Rodzina jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci. Rodzina powinna zapewnić każdemu dziecku szczęście, bezpieczeństwo, miłość i zrozumienie. Niestety, zdarza się, że rodzice nie są w stanie tego dziecku zapewnić, a pozostawanie dzieci w domu rodzinnym zagraża ich prawidłowemu rozwojowi, zdrowiu, a czasami nawet życiu. Wówczas, zgodnie z art. 72 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 20 Konwencji o Prawach Dziecka, obowiązek zapewnienia dziecku opieki i wychowania spoczywa na władzy publicznej. Taka opieka nad dzieckiem organizowana oraz finansowana przez władze publiczne nosi nazwę pieczy zastępczej. Kluczowe unormowania prawne dotyczące organizowania

i finansowania pieczy zastępczej oraz zasady usamodzielniania się wychowanków pieczy zawarte są w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dla prawidłowego rozwoju dziecka niezbędne jest zabezpieczenie wszystkich jego potrzeb, zarówno tych bytowych, jak i emocjonalnych oraz społecznych. Niestety, często z różnych powodów, rodzice biologiczni nie są w stanie sprostać temu wyzwaniu. Wówczas decyzję o dalszym losie młodego człowieka podejmuje sąd rodzinny. W przypadku braku pozytywnych efektów oddziaływań korekcyjnych na rodziców, zapada decyzja o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. W związku z tym, że umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej odbywa się co do zasady na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego, istotne przepisy w tym zakresie zawiera również Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Zatem mając na uwadze dobro dziecka i jego potrzeby w przypadku, gdy dziecko na podstawie decyzji sądu jest całkowicie lub częściowo pozbawione opieki rodzicielskiej, powiat ma obowiązek zapewnić mu opiekę i wychowanie w warunkach jak najbardziej zbliżonych do warunków naturalnych. Obowiązek ten wynika z zapisów zawartych w Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, na podstawie której jednostka samorządu terytorialnego jest zobowiązana do zapewnienia dzieciom i młodzieży, pozbawionej opieki rodziny (opiekunów), pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej. Informacje dotyczące organizacji tej pieczy winny zostać zawarte w przygotowywanym Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2024 – 2026 zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie powiatu płońskiego w latach 2021 – 2023 oraz kierunki działań i zakres prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie płońskim, które są spójne z zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Płońskim.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2024-2026 w dalszej części zwany „Programem” został opracowany przez powołany Zespół do spraw opracowania „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2024-2026”, zgodnie z Zarządzeniem nr 97/2023 Starosty Płońskiego z dnia 6 grudnia 2023r. w oparciu o diagnozę sytuacji pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie Powiatu Płońskiego oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi. Do opracowania niniejszego dokumentu wykorzystano: sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez Powiat zadań z zakresu wspierania

rodziny i systemu pieczy zastępczej, sprawozdania i informacje własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku.

Przedstawiony program służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu dotychczasowych działań, ustaleniu priorytetów po 3 latach trwania poprzedniego programu, zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Płońskim, a także ustala limit rodzin zastępczych zawodowych na kolejne 3 lata.

2. Podstawy prawne

Program powstał na podstawie art. 180 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.) który jako zadania własne powiatu wskazuje „opracowanie i realizację 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych”.

Realizacja zadań związanych z funkcjonowaniem pieczy zastępczej uregulowana jest w szczególności w następujących aktach prawnych:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- Konwencja Praw Dziecka,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich,
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Program wpisuje się w założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Płońskim.

3. Charakterystyka pieczy zastępczej w Powiecie Płońskim

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła działania w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną pomiędzy samorząd gminny i powiatowy. Praca z rodziną

biologiczną należy do zadań własnych gmin, a organizacja pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu. Piecza zastępcza nad dzieckiem jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez jego rodziców. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny biologicznej. Celem umieszczenia dziecka w środowisku zastępczym jest stworzenie warunków pomocy i pozytywnych zmian w rodzinie biologicznej, aby dziecko mogło powrócić pod jej opiekę.

Zadania pieczy zastępczej zdefiniowano w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gdzie wymienia się je jako „przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych”.

Zadania z zakresu systemu pieczy zastępczej należą do kompetencji jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego - powiatów, a w nich w szczególności do powiatowych centrów pomocy rodzinie, organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Za tworzenie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej odpowiedzialny jest starosta powiatu, który wykonuje zadania w zakresie pieczy zastępczej za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie i organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. W ponoszeniu wydatków na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej w części partycypuje też gmina, z której pochodzą dzieci umieszczone w pieczy zastępczej (w pierwszym roku – 10%, w drugim – 30%, a w trzecim i następnym – 50 %).

Starosta, a bezpośrednio powiatowe centrum pomocy rodzinie, odpowiada za tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie, organizowanie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, zapewnienie wymagającym tego dzieciom z terenu powiatu opieki i wychowania w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Właściwy powiat finansuje świadczenia na rzecz rodzin zastępczych, wynagrodzenia zawodowych rodzin zastępczych oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka, pokrywa koszty utrzymania dzieci z terenu powiatu umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka również na terenie innego powiatu.

Ponadto powiat finansuje świadczenia związane z usamodzielnieniem się pełnoletnich osób wychowanych w rodzinach zastępczych lub opuszczających różne instytucje wychowawcze.

Powiat sprawuje w systemie opieki zastępczej funkcje organizacyjne, wspierające, administracyjne i kontrolne.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Należy pamiętać, że w systemie polityki na rzecz dzieci i rodziny prawo dziecka do pieczy zastępczej jest prawem subsydiarnym wobec prawa dziecka do życia w rodzinie. Rolą systemu pieczy zastępczej (zarówno rodzinnej, jak i instytucjonalnej) jest zapewnienie dziecku bezpiecznego środowiska wychowawczego respektującego jego prawa: prawo powrotu do rodziny, utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień oraz pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia.

W systemie pieczy zastępczej wyróżnia się pieczę zastępczą instytucjonalną i rodzinną.

Rodzinna piecza zastępcza jest realizowana w dwóch formach, tj.:

- rodzina zastępcza,
- rodzinny dom dziecka.

Wyróżnia się trzy typy rodzin zastępczych:

- rodzina zastępcza spokrewniona – tworzona jest przez wstępnych lub rodzeństwo dziecka, przysługują jej świadczenia finansowe na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka,
 - rodzina zastępcza niezawodowa – tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, przysługują jej świadczenia pieniężne na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka, w rodzinie zastępczej niezawodowej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),
 - rodzina zastępcza zawodowa – tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, oprócz świadczenia pieniężnego na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka otrzymuje także wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, w rodzinie tej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).
- Rodzina zastępcza zawodowa może działać również jako:

- rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez policję lub straż graniczną, na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby, w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie,
- rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna – umieszcza się w niej w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie art. 6 Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, małoletnie matki z dziećmi,
- rodzinny dom dziecka - tworzą go małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim. W tym samym czasie może w nim przebywać nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

Instytucjonalna piecza zastępcza realizowana jest w ramach placówek opiekuńczo-wychowawczych. Ze względu na specyfikę, wyróżnia się następujące rodzaje placówek opiekuńczo-wychowawczych:

- typu socjalizacyjnego,
- typu interwencyjnego,
- typu specjalistyczno – terapeutycznego,
- typu rodzinnego.

Niezależnie od typu, placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego potrzeby bytowe, zdrowotne, emocjonalne, rozwojowe, społeczne i religijne, w tym zapewnia dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości. Placówki zapewniają dzieciom zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego. Pracownicy placówki umożliwiają także kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi oraz podejmują działania w celu powrotu dziecka do rodziny. Placówka typu interwencyjnego w szczególności przyjmuje dzieci w sytuacjach wymagających natychmiastowego zapewnienia im opieki. Pobyt dziecka w placówce interwencyjnej nie może trwać dłużej niż 3 miesiące (w sytuacjach, gdy postępowanie sądowe w sprawie uregulowania sytuacji prawnej dziecka jest w toku, pobyt w placówce interwencyjnej może być przedłużony, nie dłużej jednak niż o 3 miesiące). Placówka typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dziećmi

o specjalnych potrzebach, w szczególności legitymującymi się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, wymagającymi stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii, zapewnia dzieciom odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne. W placówce typu rodzinnego wychowują się dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się. W szczególności umożliwia ona wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu. W tym samym czasie w placówce tego typu może przebywać nie więcej niż 8 wychowanków.

System pieczy zastępczej uzupełniają jednostki, których prowadzenie należy do zadań własnych samorządu województwa:

- regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna gdzie umieszczane są dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej; w tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- interwencyjny ośrodek preadopcyjny, w którym umieszcza się dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, wymagające specjalistycznej opieki, które w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej, w ośrodku, w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

3.1 Zadania Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej nie może być placówka opiekuńczo-wychowawcza. W przypadku gdy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w centrum tym tworzy się zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej.

Na terenie powiatu płońskiego organizatorem pieczy zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku, na podstawie Zarządzenia nr 40/2011 Starosty Płońskiego z dnia 27.10.2011 r.

Zgodnie z art. 76 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,

- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 4) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka,
- 5) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- 6) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- 7) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- 8) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- 9) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- 10) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- 11) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- 12) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- 13) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-

pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę,

- 14) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 15) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
- 16) zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji,
- 17) przedstawianie Staroście i Radzie Powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,
- 18) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- 19) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Zadania Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- 2) przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku,
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu,
- 4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej,

- 7) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształcenie.

Zgodnie z art. 180 ustawy do zadań własnych powiatu w zakresie pieczy zastępczej należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3 -letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo -wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego;
- 7) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego;
- 8) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania, w tym grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa;
- 9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu dziecku do pieczy zastępczej niezbędnych badań lekarskich;

11) prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

12) prowadzenie rejestru danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;

13) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;

14) finansowanie:

a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo - wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo – wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne,

c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego,

d) szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego;

15) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

16) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości rodzica z tytułu opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Zadania powiatu zlecone z zakresu administracji rządowej to:

a) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu wsparcia rodzin z dziećmi,

b) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej małoletnich cudzoziemców przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W celu realizacji zadań z zakresu ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej, zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz zadania

z zakresu administracji rządowej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku współpracuje z organami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami społecznymi, kościołami, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami, osobami fizycznymi i prawnymi. Współpraca ta polega głównie na wzajemnym informowaniu się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania.

3.2 Rodzinna piecza zastępcza

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa podstawową formą pieczy zastępczej jest piecza rodzinna, w której dzieci powinny mieć zapewnioną opiekę i wychowanie jak najbardziej zbliżoną do naturalnego środowiska wychowawczego. Ustawodawca zakłada rozwój rodzinnej pieczy zastępczej w miejsce pieczy instytucjonalnej. Zgodnie z tym założeniem, wszystkie dzieci do 10 roku życia, które nie mogą pozostawać w rodzinach biologicznych, winny być umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W celu określenia sposobu realizacji powyższego założenia, niezbędne jest scharakteryzowanie funkcjonującej na terenie Powiatu rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto omówione w tym rozdziale zostaną trudności występujące w rodzinach zastępczych oraz wsparcie udzielane opiekunom zastępczym i dzieciom.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Pieczka zastępcza zapewnia:

- pracę z rodziną biologiczną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym,
- przygotowanie dziecka do: godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Najliczniejsza grupa to rodziny zastępcze spokrewnione. Opiekę nad dziećmi sprawują wówczas wstępni (dziadkowie, pradiadkowie) lub rodzeństwo dziecka.

Rodzinę zastępczą niezawodową i zawodową tworzą osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

W zawodowej rodzinie zastępczej lub rodzinie zastępczej niezawodowej w tym samym czasie może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej. W przypadku konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej licznego rodzeństwa, liczba dzieci w zawodowej rodzinie zastępczej może zostać zwiększona za zgodą rodziny zastępczej oraz przy pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W zawodowej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego umieszcza się nie więcej niż 3 dzieci na okres 4 miesięcy do czasu unormowania sytuacji życiowej dziecka. W wyjątkowych sytuacjach pobyt za zgodą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej może być przedłużony do 8 miesięcy. Rodzina zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego otrzymuje dodatkowe miesięczne wynagrodzenie z tytułu pozostawania w gotowości do przyjęcia dziecka.

W rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej umieszcza się dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, małoletnie matki z dziećmi. W rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej nie można w tym samym czasie umieścić dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i dzieci na podstawie Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

W rodzinnym domu dziecka w tym samym czasie nie może przebywać łącznie więcej niż 8 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej. Liczba umieszczonych dzieci może zostać zwiększona po uzyskaniu zgody prowadzącego rodzinny dom dziecka i pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka muszą spełniać warunki, wymienione w art. 42 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011 r. :

- 1) dawać rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
- 2) nie być obecnie ani w przeszłości pozbawieni władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie może być im ograniczona ani zawieszona;
- 3) wypełniać obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego;
- 4) nie być ograniczeni w zdolności do czynności prawnych;

- 5) potwierdzić zdolność do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym;
- 6) przebywać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) zapewniać odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:
 - a) rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
 - b) właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
 - c) wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe. W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej, co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego przyjmuje dziecko:

- na podstawie orzeczenia sądu,
- w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną,
- na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby.

W przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej.

Rodziną pomocową może być:

- rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka,

- małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Rodzina zastępcza zawodowa, rodzina zastępcza niezawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka może przyjąć dziecko jako rodzina pomocowa bez względu na liczbę dzieci pozostających pod ich opieką.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku wspiera funkcjonowanie rodzin zastępczych na terenie powiatu płońskiego. Wsparcie zapewniają pracownik socjalny, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjaliści.

Rada Powiatu Płońskiego podjęła Uchwałę nr LXIX/405/2023 z dnia 21 czerwca 2023r. w sprawie podniesienia wysokości wynagrodzenia rodziny zastępczej zawodowej, prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia opiekuńczego ustalając wynagrodzenie dla rodziny zastępczej zawodowej i prowadzącego rodzinny dom dziecka w wysokości 5 000,00 zł oraz dla rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego w wysokości 6 200,00 zł.

Charakterystykę rodzin zastępczych w Powiecie Płońskim przedstawiają poniższe dane zaprezentowane w tabelach.

Tabela nr 1. Liczba rodzin zastępczych w latach 2021-2023.

Rodzaj rodziny zastępczej	ROK		
	2021	2022	2023
spokrewnione	62	60	62
niezawodowe	27	25	22
zawodowe	3	4	4
Rodzinny Dom Dziecka	0	1	1
RAZEM	92	90	89

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku

Jak wynika z powyższej tabeli na koniec 2023 roku objętych pomocą i wsparciem PCPR było 88 rodzin zastępczych i 1 Rodzinny Dom Dziecka, to o 3 rodziny mniej niż w roku 2021.

Tabela nr 2. Liczba dzieci przebywających w poszczególnych typach rodzin zastępczych w latach 2021-2023.

Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	ROK		
	2021	2022	2023
spokrewnione	85	89	92
niezawodowe	38	34	33
zawodowe	15	16	15
Rodzinny Dom Dziecka	0	5	9
RAZEM	138	144	149

Źródło: Dane własne PCPR w Płońsku

Analizując dane z okresu 2021-2023 można zaobserwować niewielki wzrost liczby dzieci przebywających w rodzinach zastępczych. Na koniec 2023 roku przebywało w rodzinach zastępczych 149 dzieci, a na koniec roku 2021 w rodzinach zastępczych przebywało 138 dzieci, czyli o 11 dzieci więcej.

Tabela nr 3. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie płońskim i liczba dzieci w nich umieszczona w latach 2021-2023.

Typ rodziny zastępczej	Liczba rodzin			Liczba dzieci		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
spokrewniona	62	60	62	85	89	92
niezawodowa	27	25	22	38	34	33
zawodowa	3	4	4	15	16	15
Rodzinny Dom Dziecka	0	1	1	0	5	9
RAZEM	92	90	89	138	144	149

Źródło: Dane własne PCPR w Płońsku

W 2021r. objętych pomocą i różnego rodzaju wsparciem były 92 rodziny zastępcze. Umieszczonych w nich było 138 dzieci. Na koniec roku 2022 pomocy udzielono 89 rodzinom zastępczym i 1 Rodzinnemu Domowi Dziecka, w których umieszczonych było 144 dzieci. W 2023r. objętych pomocą i różnego rodzaju wsparciem było 88 rodzin zastępczych i 1 Rodzinny Dom Dziecka. Łącznie w pieczy zastępczej przebywało 149 dzieci.

Tabela nr 4. Wiek dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu płońskiego w latach 2021-2023.

ROK 2021				
Wiek dzieci w pieczy zastępczej:	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinny Dom Dziecka
poniżej 3 lat	4	7	4	0
4-6 lat	6	4	2	0
7-13 lat	28	10	7	0
14-17 lat	19	6	2	0
18-24 lat	28	11	-	0
ROK 2022				
Wiek dzieci w pieczy zastępczej:	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinny Dom Dziecka
poniżej 3 lat	1	2	1	1
4-6 lat	11	6	3	1
7-13 lat	27	5	10	1
14-17 lat	25	7	2	1
18-24 lat	25	14	0	1
ROK 2023				
Wiek dzieci w pieczy zastępczej:	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinny Dom Dziecka
poniżej 3 lat	7	4	0	3
4-6 lat	12	9	3	2
7-13 lat	28	10	9	2
14-17 lat	20	5	3	1
18-24 lat	25	5	0	1

Źródło: Dane własne PCPR w Płońsku

Dzieci w wieku 7-13 lat i 18-24 lat stanowiły największą grupę wśród dzieci, przebywających w rodzinach zastępczych w 2021r. W latach następnych największą grupę wśród dzieci, przebywających w rodzinach zastępczych stanowiły dzieci w wieku 7-13 lat.

Tabela nr 5. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu płońskiego z podziałem na gminy w latach 2021-2023.

Gmina	ROK		
	2021	2022	2023
Miasto Płońsk	28	35	46
Gmina Baboszewo	4	4	6
Gmina Dzierżążnia	1	4	6
Gmina Płońsk	10	12	13
Gmina Raciąż	16	15	19
Gmina Załuski	3	3	2
Gmina Joniec	2	2	0
Gmina/Miasto Nowe Miasto	3	7	5
Miasto Raciąż	15	16	16
Gmina/Miasto Czerwińsk nad Wisłą	10	10	13
Gmina Naruszewo	1	1	6
Gmina/Miasto Sochocin	0	0	0
RAZEM	93	109	132

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku

Najwięcej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych pochodzi z terenu Miasta Płońsk – w 2021 roku było to 28 dzieci, w 2022 roku 35 dzieci, w 2023 roku 46 dzieci. Kolejnymi gminami pod względem ilości dzieci przebywających w rodzinach zastępczych są Gmina Raciąż i Miasto Raciąż. Najmniej dzieci przebywających w rodzinach zastępczych pochodzi z terenu Gminy Naruszewo, Dzierżążnia i Załuski. Natomiast w okresie 2021-2023 żadne dziecko pochodzące z terenu Gminy/Miasta Sochocin nie było umieszczone w rodzinie zastępczej.

Tabela nr 6. Przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej (w rodzinach zastępczych) w Powiecie Płońskim w latach 2021-2023.

Przyczyna umieszczania dzieci w pieczy zastępczej	2021	2022	2023
sieroctwo	3	2	3
pólsieroctwo	25	22	19
uzależnienia rodziców, w tym:	45	51	69
<i>od alkoholu</i>	42	45	64
bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	22	22	28

niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	0	0	0
długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	2	2	2
nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	0	0	0
pobyt za granicą co najmniej jednego z rodziców	0	0	0
małoletnie matki	0	0	0
przemoc w rodzinie	0	0	0
dzieci cudzoziemskie	0	0	3
Inne	41	40	26

Źródło: Dane własne PCPR w Płońsku

Najczęstszym powodem umieszczania dzieci w pieczy zastępczej jest uzależnienie rodziców od alkoholu. W 2021 roku 42 dzieci umieszczonych było w pieczy zastępczej z powodu uzależnienia rodziców od alkoholu, w 2022 roku 45 dzieci, a w 2023 roku 64 dzieci. Kolejną przyczyną umieszczania dzieci w pieczy zastępczej jest pólseroctwo, następnie bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców w pieczy zastępczej w okresie 2021-2023 roku przebywało 2 dzieci.

W rodzinach zastępczych spokrewnionych, w których pieczę zastępczą sprawują dziadkowie, występuje głównie problem wynikające z różnicy pokoleń, niepełnosprawności, kłopotów zdrowotnych, braku sił fizycznych i obniżonej sprawności psychicznej związanej z wiekiem opiekunów. Innego rodzaju trudności mogą się pojawić, kiedy funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej pełni rodzeństwo. W tym przypadku różnica wieku jest często nieznaczna, opiekunowie są osobami bardzo młodymi, nieposiadającymi doświadczenia pozwalającego na bycie autorytetem dla młodszego rodzeństwa.

Natomiast rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa oraz rodzinny dom dziecka ma trudności w komunikacji z rodzicami biologicznymi, będące skutkiem występujących u nich problemów.

Powiat Płoński zwraca koszty utrzymania dzieci pochodzących z terenu powiatu płońskiego, a umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów. Również, inne powiaty zobowiązane są do zwrotu kosztów utrzymania dzieci pochodzących z ich terenu, umieszczonych w pieczy na terenie powiatu płońskiego. Zwrot kosztów odbywa się na podstawie porozumień zawieranych między powiatami.

Tabela nr 7 . Porozumienia w/s wychowanków przebywających w rodzinach zastępczych w latach 2021-2023 na terenie innych powiatów.

Nazwa	2021 rok		2022 rok		2023 rok	
	Dzieci umieszczone na terenie innego powiatu	Dzieci z terenu innych powiatów	Dzieci umieszczone na terenie innego powiatu	Dzieci z terenu innych powiatów	Dzieci umieszczone na terenie innego powiatu	Dzieci z terenu innych powiatów
Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej	38	29	31	29	32	33

Zródło: Dane własne PCPR w płońsku.

W 2021 roku na podstawie zawartych porozumień powiat płoński zwracał koszty utrzymania za 38 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów. W 2021 roku na mocy zawartych porozumień inne powiaty zwracały koszty utrzymania za 29 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu płońskiego.

W 2022 roku na podstawie zawartych porozumień powiat płoński zwracał koszty utrzymania za 31 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów. W 2022 roku na mocy zawartych porozumień inne powiaty zwracały koszty utrzymania za 29 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu płońskiego.

W 2023 roku na podstawie zawartych porozumień powiat płoński zwracał koszty utrzymania za 32 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów. W 2023 roku na mocy zawartych porozumień inne powiaty zwracały koszty utrzymania za 33 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu płońskiego.

Tabela nr 8. Przyczyny opuszczenia przez dzieci rodziny zastępczej w latach 2021-2023r.

Przyczyna opuszczenia rodziny zastępczej:	Liczba dzieci opuszczających rodziny zastępcze:		
	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Dzieci do 18 roku życia, w tym dzieci które:	8	6	8
powróciły do rodziny naturalnej	0	1	5
zostały umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej	1	1	1
zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej	7	1	1

zostały przysposobione	0	2	1
zostały umieszczone w młodzieżowym ośrodku wychowawczym	0	0	0
inne	0	1	0
Dzieci powyżej 18 roku życia, w tym dzieci które:	7	12	10
powróciły do rodziny naturalnej	0	0	0
założyły własne gospodarstwo	5	10	10
inne	2	2	0

Źródło: Dane własne PCPR w Płońsku.

Koordynatorzy realizując swoje zadania możliwie jak najczęściej odwiedzają rodziny zastępcze. Sporządzają opinię dotyczącą aktualnej sytuacji dziecka oraz dokonują konsultacji z rodzinami zastępczymi w sprawie zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Każde dziecko w rodzinie zastępczej objętej wsparciem koordynatora ma sporządzony Plan Pomocy Dziecku, który zawiera m.in.: informacje o rodzicach biologicznych dziecka, ich kontaktach z dzieckiem, sytuacji zdrowotnej i szkolnej dziecka, ewentualnych problemach opiekuńczo - wychowawczych, zainteresowaniach dziecka, możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia w rodzinie adopcyjnej w przypadku uregulowanej sytuacji prawnej dziecka, czy też przygotowania wychowanka do usamodzielnienia.

Tabela nr 9. Rodziny zastępcze objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021-2023

	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Rodziny zastępcze spokrewnione	44	45	56
Rodziny zastępcze niezawodowe	19	17	20
Rodziny zastępcze zawodowe	3	4	4
Rodzinny Dom Dziecka	0	1	1
RAZEM	66	67	81

Źródło: Dane własne PCPR w Płońsku.

W 2023 roku jest znaczny wzrost rodzin zastępczych objętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

3.3 Instytucjonalna piecza zastępcza

W sytuacji wyczerpania możliwości udzielenia pomocy rodzinie biologicznej na terenie gminy lub braku możliwości umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej jest kierowane do instytucjonalnej pieczy zastępczej sprawowanej w formie placówki opiekuńczo - wychowawczej typu: socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno- terapeutycznego oraz rodzinnego.

Pobyt dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej, zgodnie z zaleceniami ustawy, ma charakter przejściowy, czyli do momentu powrotu dziecka do rodziny biologicznej, adopcji lub umieszczenia w rodzinnej pieczy.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze współpracują, w zakresie wykonywanych zadań, z sądem, powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem adopcyjnym, rodziną, asystentem rodziny, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz z innymi osobami i instytucjami, które podejmują się wspierania działań wychowawczych placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Na terenie powiatu płońskiego do dnia 30.08.2020r. funkcjonowała placówka opiekuńczo - wychowawcza typu socjalizacyjnego – Dom Dziecka im. Janusza Korczaka w Płońsku działająca od 1945 roku, przeznaczona dla 44 wychowanków.

Od dnia 01.09.2020 r. na terenie powiatu płońskiego funkcjonują trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze tj.

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Przystań” w Płońsku przy ul. Wolności 8/10 dla 14 wychowanków, na podstawie decyzji nr 153/2020 z dnia 04.09.2020 r. Wojewody Mazowieckiego;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Razem” w Płońsku przy ul. Sienkiewicza 4C, dla 14 wychowanków, która została utworzona dnia 01.09.2020 r. na podstawie decyzji nr 154/2020 z dnia 04.09.2020r. Wojewody Mazowieckiego;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Samodzielni” w Płońsku przy ul. Sienkiewicza 4C, dla 14 wychowanków, która została utworzona dnia 01.09.2020 r. na podstawie decyzji nr 155/2020 z dnia 04.09.2020 r. Wojewody Mazowieckiego;

Placówki zapewniają całodobową opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym opieki w warunkach środowiska rodzinnego. Dzieciom stworzone są warunki do rozwoju fizycznego, psychicznego, poznawczego, dostosowane do ich indywidualnych potrzeb. Wychowankowie są przygotowywani do samodzielnego życia lub powrotu do rodziny biologicznej. Placówki zapewniają formy kształcenia dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości

wychowanków. Wychowawcy nadrabiają zaległości szkolne z wychowankami, modelują prawidłowe wzorce zachowania i wyrażania emocji u dzieci. Wychowawcy współpracują z domami rodzinnymi wychowanków. Placówka zapewnia dostęp do przysługujących świadczeń opieki zdrowotnej. Dzieci objęte są pomocą psychologiczną.

W związku z niewystarczającą ilością miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej, dzieci z powiatu płońskiego przebywały w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie innych powiatów.

Tabela nr 10. Porozumienia w/s wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2021-2023 na terenie innych powiatów.

Piecza instytucjonalna	Liczba dzieci		
	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Placówka opiekuńczo-wychowawcza	1	1	1
Razem	1	1	1

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku.

W okresie 2021-2023 roku na podstawie zawartych porozumień Powiat Płoński ponosił koszty utrzymania za jedno dziecko umieszczone w pieczy instytucjonalnej znajdującej się na terenie innego powiatu.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu płońskiego przebywają dzieci z terenu innych powiatów na podstawie zawartych porozumień.

Tabela nr 11. Porozumienia w/s wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w Płońsku w latach 2021-2023 z terenu innych powiatów.

Piecza instytucjonalna	Liczba dzieci		
	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	11	9	9

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku.

W 2021 roku na mocy zawartych porozumień inne powiaty zostały obciążone kosztami utrzymania za 11 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie powiatu płońskiego.

W okresie 2022-2023 roku na mocy zawartych porozumień inne powiaty zostały obciążone kosztami koszty utrzymania za 9 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie powiatu płońskiego.

Tabela nr 12. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z podziałem na gminy w latach 2021-2023.

Gmina	Liczba dzieci		
	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Miasto Płońsk	15	12	13
Gmina Baboszewo	2	3	2
Gmina Dzierżążnia	6	6	5
Gmina Płońsk	7	7	7
Gmina Raciąż	2	2	6
Gmina Załuski	2	0	1
Gmina Joniec	0	0	0
Gmina/Miasto Nowe Miasto	0	0	0
Miasto Raciąż	11	11	11
Gmina/Miasto Czerwińsk nad Wisłą	0	0	0
Gmina Naruszewo	2	2	1
Gmina/Miasto Sochocin	4	0	0
RAZEM	51	43	46

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku

Najwięcej dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych pochodzi z terenu Miasta Płońsk i Miasta Raciąż. Kolejnymi gminami pod względem ilości dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych są Gmina Płońsk, Gmina Dzierżążnia i Gmina Raciąż. Najmniej dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych pochodzi z terenu Gminy Baboszewo, Gminy Naruszewo i Gminy Załuski. Natomiast żadne dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej nie pochodzi z Gminy Joniec, Gminy/Miasto Czerwińsk nad Wisłą, Gminy/Miasta Nowe Miasto oraz Gminy/Miasto Sochocin.

Do głównych zadań interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy ochrona dzieci, pozbawionych opieki rodzicielskiej oraz praca z rodziną biologiczną lub w przypadku kiedy rodzice są pozbawieni władzy rodzicielskiej lub świadomie zrzekli się praw do dziecka, przygotowanie dzieci do jak najlepszego środowiska rodzinnego dla dziecka np. poprzez przysposobienie przez rodzinę adopcyjną przeszkoloną i przygotowaną do tej roli.

W okresie 2021-2023 żadne dziecko pochodzące z terenu powiatu Płońskiego nie przebywało w Interwencyjnym Ośrodku Preadopcyjnym.

Tabela nr 13. Przyczyny opuszczenia przez dzieci placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021-2023

Przyczyna opuszczenia placówki opiekuńczo-wychowawczej:	Liczba dzieci opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze:		
	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
powrót do rodziny biologicznej	1	2	2
przeniesienie do rodziny zastępczej	5	0	2
przeniesienie do inne placówki opiekuńczo-wychowawczej	2	0	1
adopcja	0	0	0
usamodzielnienie	7	6	6
Inne	0	1	0
Razem	15	9	11

Źródło: Dane własne PCPR w Płońsku

Najczęściej dzieci opuszczały placówki opiekuńczo-wychowawcze w 2021 r. z powodu przeniesienia do rodziny zastępczej. W 2022 roku i 2023 roku z powodu usamodzielnienia lub powrotu do rodziny biologicznej.

Na terenie Powiatu Płońskiego funkcjonuje Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Kraszewie Czubakach, w którym na mocy postanowienia sądu umieszczane są dzieci.

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, świadczeniobiorca przebywający w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej, który udziela świadczeń całodobowych, ponosi koszty wyżywienia i zakwaterowania. Miesięczną opłatę ustala się w wysokości odpowiadającej 250 % najniższej emerytury, z tym że opłata nie może być wyższa niż kwota odpowiadająca 70 % miesięcznego dochodu świadczeniobiorcy w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej. Miesięczną opłatę za wyżywienie i zakwaterowanie dziecka do ukończenia 18 roku życia, a jeżeli kształci się dalej - do ukończenia 26. roku życia, przebywającego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, pielęgnacyjno - opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej, który udziela świadczeń całodobowych, ustala się w wysokości odpowiadającej 200 % najniższej emerytury, z tym, że

opłata nie może być wyższa niż kwota odpowiadająca 70 % miesięcznego dochodu na osobę w rodzinie w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

W przypadku dziecka pozbawionego opieki i wychowania rodziców umieszczonego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej przez sąd opłata ta wynosi nie mniej niż 200% najniższej emerytury. Opłatę, o której mowa w ust. 2 zdanie drugie, przypadku dziecka pozbawionego opieki i wychowania rodziców umieszczonego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej przez sąd, ponosi powiat właściwy ze względu na miejsce urodzenia dziecka. Jeżeli nie można ustalić powiatu właściwego ze względu na miejsce urodzenia dziecka, właściwy do ponoszenia opłaty jest powiat miejsca siedziby sądu, który orzekł o umieszczeniu dziecka w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej.

Tabela nr 14. Liczba dzieci przebywających w Zakładzie Opiekuńczo – Leczniczym w latach 2021-2023

Zakład Opiekuńczo – Leczniczy	Liczba dzieci		
	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Zakład Opiekuńczo–Leczniczy	3	2	1

Źródło: Dane własne PCPR w Płońsku

W 2021 roku 3 dzieci przebywało w Zakładzie Opiekuńczo Leczniczym. W 2022 roku 2 dzieci zostało umieszczonych w Zakładzie Opiekuńczo-Leczniczym. W 2023 roku 1 dziecko przebywało w Zakładzie Opiekuńczo-Leczniczym w Kraszewie – Czubakach.

3.4 Działania podejmowane na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej w latach 2021-2023

System pieczy zastępczej tworzą osoby, instytucje oraz działania, których głównym celem jest zapewnienie każdemu dziecku stabilnego środowiska wychowawczego. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Rodzinną pieczę zastępczą tworzą rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne oraz rodzinne domy dziecka. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych i interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych.

Rodzina zastępcza jest formą opieki zastępczej. Z założenia ma ona trwać do czasu, kiedy rodzice biologiczni stworzą odpowiednie warunki dla swoich dzieci i będą mogli ponownie przejąć nad nimi opiekę. Działaniami podejmowanymi na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej są:

- współpraca z pracownikami socjalnymi i asystentami rodziny z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Płońskiego oraz z terenu innych powiatów - w zakresie przekazywania aktualnych informacji na temat rodziców biologicznych poprzez sporządzanie na pisemną prośbę organizatora opinii ustalających ich sytuację rodzinną, zdrowotną, materialną i mieszkaniową pod kątem ewentualnego powrotu dzieci do rodziców biologicznych;
- udział rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej w posiedzeniach Zespołu ds. oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej;
- praca z rodziną zastępczą pod kątem umożliwienia, utrzymywania i zapewnienia dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej kontaktu z rodzicami biologicznymi, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- zapewnienie rodzicom biologicznym dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej możliwości skorzystania z indywidualnych konsultacji psychologicznych w celu podniesienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych;

3.5 Działania promocyjne na rzecz rodzicielstwa zastępczego w latach 2021-2023

W latach 2021-2023 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku prowadziło kampanię na rzecz pozyskiwania nowych rodzin zastępczych i poszukiwania kandydatów na rodziców zastępczych. Działania promocyjne były prowadzone poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej PCPR w Płońsku i Starostwa Powiatowego w Płońsku oraz w mediach o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym (Radio Płońsk, Płońsk w Sieci, Extra Płońsk, Płońszczak, Tygodnik Ciechanowski, Kurier Mazowiecki), a także rozpowszechnianie materiałów promocyjno-informacyjnych (ulotki, kalendarze oraz plakaty).

Osoby zainteresowane pełnieniem funkcji rodziny zastępczej były informowane przez pracowników Centrum o obowiązującej procedurze kwalifikowania kandydatów na rodziny zastępcze, warunkach, jakie winni spełniać kandydaci, wykazie dokumentów, jakie należy dostarczyć, a także przysługującym wynagrodzeniu.

Ponadto pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku w celu promowania idei rodzicielstwa zastępczego oraz poszukiwania kandydatów do pełnienia rodzinnych form pieczy zastępczej uczestniczyli w konferencjach, festynach, a także spotkaniach plenerowych organizowanych przez różne instytucje i organizacje.

W 2021 roku w ramach projektu pn: „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii Covid-19” współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego i budżetu państwa w ramach programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, przekazano dla dzieci z rodzin zastępczych sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem, torbę oraz sprzęt audiowizualny (słuchawki z wbudowanym mikrofonem i myszkę optyczną).

Do końca roku 2021 realizowany był projekt „Nasz Nowy Dom – Wspieranie rodzin i pieczy zastępczej w powiecie płońskim”, który był współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Celem głównym projektu było zwiększenie procesu deinstytucjonalizacji usług na rzecz dzieci i młodzieży zamieszkałej na terenie powiatu pńskiego oraz przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci i młodzieży w pieczy zastępczej.

3.6 Szkolenia dla rodzin zastępczych

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim organizuje szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych na podstawie programu „**Szansa w Rodzinie**”.

Szkolenia prowadzone są przez 2 trenerów, pracowników PCPR w Płońsku. Szkolenie na podstawie Programu „**Szansa w Rodzinie**” który jest zbieżny z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej mówiącymi o przygotowaniu kandydatów i współpracy z istniejącymi rodzinami. Program szkolenia nie ogranicza się tylko do sesji szkoleniowych, ale jest systemowym podejściem w pracy na rzecz dzieci i ich rodzin. Rodziny uczestniczące w szkoleniu otrzymują odpowiadające tematom materiały oraz artykuły ze specjalistycznych czasopism, a także

wskazówki możliwości skorzystania z fachowej literatury i praktycznych poradników.

Osoby szczególnie zainteresowane lub zaniepokojone trudnym dla siebie tematem mają możliwość odbycia dodatkowych spotkań i rozmów z pracownikiem w Centrum. Bardzo często kandydaci korzystają z dodatkowych konsultacji. Tematyka szkoleń obejmuje zagadnienia dotyczące między innymi:

- specyfiki pieczy zastępczej - rodzinnej i instytucjonalnej,
- roli i obowiązków rodzica zastępczego,
- elementów z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i praw dziecka,
- znaczenia rodziny naturalnej w życiu dziecka,
- kształtowania umiejętności rozwiązywania problemów i konfliktów rodzinnych,
- wybranych elementów pedagogiki, psychologii rozwojowej i wychowawczej,
- przemocy w rodzinie - portrety psychologiczne dziecka krzywdzonego i formy pomocy,
- zaburzenia więzi,
- zagadnienia przeżywania i radzenia sobie ze stratą (rodzice/opiekunowie zastępczy, ich dzieci i dzieci pozostające w pieczy zastępczej). Poznanie i znaczenie historii dziecka,
- współpracy rodziny zastępczej z instytucjami wspierającymi.

3.7 Usamodzielniani wychowankowie

Usamodzielnienie jest to długotrwały proces wychowawczy, który wprowadza osobę, opuszczającą pieczę zastępczą do podjęcia samodzielnego, dojrzałego życia i integracji ze środowiskiem lokalnym.

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie, udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia oraz zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Proces usamodzielnienia rozpoczyna się na rok przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą i w zależności od sytuacji życiowej, może trwać najpóźniej do momentu osiągnięcia przez nią 26 roku życia.

Osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz

przedstawia pisemną zgodę tej osoby. Opiekunem usamodzielnienia może być osoba tworząca rodzinę zastępczą, prowadząca rodzinny dom dziecka, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, osoba będąca w placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej wychowawcą lub psychologiem, lub inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą i zaakceptowana przez kierownika PCPR.

Program IPU określa w szczególności:

- zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia oraz sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych,
- pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Realizacja Indywidualnego Programu Usamodzielnienia jest podstawą do przyznania pomocy na usamodzielnienie, na zagospodarowanie i na kontynuowanie nauki oraz pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

Po uzyskaniu pełnoletności i spełnieniu określonych warunków, w zależności od indywidualnej sytuacji socjalno-bytowej wychowanek pieczy zastępczej zostaje objęty pomocą mającą na celu jego życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez pracę socjalną, a także pomoc na usamodzielnienie, na zagospodarowanie, na kontynuowanie nauki i pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

Tabela nr 15. Liczba wychowanków usamodzielnianych z pieczy zastępczej w latach 2021-2023

Wychowankowie	Liczba		
	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Rodzin zastępczych spokrewnionych	17	15	16
Rodzin zastępczych niezawodowych	6	9	10
Rodzin zastępczych zawodowych	1	0	0
Placówek opiekuńczo-wychowawczych	14	20	15
Razem	38	44	41

Źródło: Dane własne PCPR w Płońsku.

Analizując dane w powyższej tabeli wynika, że najczęściej usamodzielnianych wychowanków wychowywało się w rodzinach zastępczych spokrewnionych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz w rodzinach zastępczych niezawodowych.

Tabela nr 16. Pełnoletni wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą otrzymujący świadczenie w latach 2021-2023

Wychowankowie		Liczba wychowanków otrzymujących świadczenie		
		2021	2022	2023
na usamodzielnienie	Rodziny zastępcze	5	6	9
	Placówki opiekuńczo-wychowawcze	3	6	3
na kontynuowanie nauki	Rodziny zastępcze	21	19	18
	Placówki opiekuńczo-wychowawcze	14	15	13

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku.

Powyższa tabela przedstawia, że w roku 2021 i wychowankowie z rodzin zastępczych, najczęściej otrzymali pomoc na usamodzielnienie.

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT pozwala na wskazanie najważniejszych dla mieszkańców powiatu płońskiego problemów. Analiza ta jest metodą, która podkreśla zarówno mocne jak i słabe strony funkcjonowania pieczy zastępczej, działalności jednostek pomagających rodzinie, jak również szanse i zagrożenia, które mogą wystąpić w obszarze działania.

Diagnoza obecnego systemu pieczy zastępczej funkcjonującego w Powiecie Płońskim została przedstawiona w syntetycznej formie analizy SWOT prezentującej:

- Mocne strony (*strengths*) - zalety, atuty systemu, wszystko to, co może być wykorzystane do jego wzmocnienia i rozwoju;
- Słabe strony (*weaknesses*) - ograniczenia, bariery systemu utrudniające skuteczne działanie;
- Szanse (*opportunities*) – istniejące lub przewidywane zjawiska, procesy, trendy w „otoczeniu” systemu, które mogą być szansą korzystnej zmiany w analizowanym obszarze;

□ Zagrożenia (*threats*) – istniejące lub przewidywane zjawiska, procesy, trendy w „otoczeniu” systemu, które utrudniają funkcjonowanie systemu pieczy zastępczej w Powiecie Płońskim, mogą być barierą w jego rozwoju.

Analizę SWOT zastosowano jako narzędzie do usystematyzowania mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Źródłem analizy są dane zgromadzone podczas ewaluacji poprzedniej edycji Programu oraz dane statystyczne. Analiza przedstawia kluczowe (strategiczne) czynniki decydujące o potencjale systemu i wpływające na możliwości jego rozwoju.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – wykształcona i doświadczona kadra Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku (organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie płońskim), – funkcjonowanie 4 rodzin zastępczych zawodowych; – funkcjonowanie 1 Rodzinnego Domu Dziecka – funkcjonowanie 3 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego z łączną liczbą miejsc dla 42 wychowanków – cykliczne szkolenia pracowników zajmujących się pieczą zastępczą, – promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, – wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i zespołu ds. pieczy zastępczej; – systematyczne podnoszenie kwalifikacji pracowników pieczy zastępczej; – współpraca z innymi powiatami w kwestii umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. – zaplecze do prowadzenia szkoleń, – organizowanie szkoleń doszkalających dla rodzin zastępczych i szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, – dostęp do pomocy specjalistycznej dla rodzin zastępczych, – wspieranie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia, 	<ul style="list-style-type: none"> – mała świadomość społeczna o potrzebach w zakresie pieczy zastępczej, – brak rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego, – brak specjalistycznej rodziny zastępczej zawodowej, – niewystarczająca liczba rodzin zastępczych zawodowych, – brak chętnych osób do pracy w charakterze wolontariusza i rodzin pomocowych, – zbyt mała liczba specjalistów psychiatrii dzieci i młodzieży w publicznych placówkach zdrowia; – zbyt mała liczba osób chętnych do tworzenia nowych rodzin zastępczych; – mała ilość organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy dziecku i rodzinie; – zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców biologicznych, – brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach pochodzenia dzieci.

<ul style="list-style-type: none"> - mieszkania wspierane dla pełnoletnich wychowanków, - współpraca z placówkami oświatowymi, - pozyskiwanie środków z funduszy unijnych, - współpraca z sądem, policją, ośrodkami pomocy społecznej, ośrodkiem adopcyjnym, - wzrastająca świadomość potrzeb społecznych, - zabezpieczenie finansowe. 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - działania promujące rodzinną pieczę zastępczą, mające na celu pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; - sprawny system pomocy rodzinie; - współpraca z ośrodkiem adopcyjnym; - profilaktyka i praca z rodziną naturalną, - stałe szkolenia i doskonalenie zawodowe kadr, - lokalna polityka ukierunkowana na rozwój rodzinnej pieczy zastępczej oraz promocję działań zmierzających do rozwoju usług związanych z realizacją zadań pieczy zastępczej; - możliwość powrotu dzieci do rodziny pochodzenia poprzez koordynowanie stałej i efektywnej współpracy z asystentami rodziny, - aktywnie działające organizacje pozarządowe, - współpraca z innymi powiatami, - wzrost świadomości społecznej w zakresie znaczenia rodzin zastępczych, - rozszerzenie współpracy PCPR z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, - dostęp do środków unijnych; - udział w programach i projektach organizowanych przez MRiPS; - pozyskiwanie środków finansowych na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego; 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia rodzinnej pieczy zastępczej, - wypalenie zawodowe osób sprawujących funkcję rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka; - narastanie postaw bezradności w funkcjach opiekuńczo-wychowawczych rodzin biologicznych, - brak motywacji i chęci współpracy rodzin biologicznych znajdujących się w trudnej sytuacji, - niechęć ze strony rodziców biologicznych do współpracy mającej na celu powrót dziecka do rodziny, - problemy wychowawcze dzieci w pieczy zastępczej; - występowanie trudnych zachowań dzieci i zagrożenie demoralizacją; - powrót osób opuszczających pieczę zastępczą do środowiska rodzinnego, brak odpowiednich wzorców w rodzinie i ze strony środowiska. - zagrożenie wypaleniem zawodowym pracowników i ograniczenia w możliwości zwiększenia zatrudnienia w dziale zajmującym się pieczą zastępczą.

– ogólnopolskie działania na rzecz promocji rodzicielstwa zastępczego;	

5. Cele i kierunki działań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026

Powiat Płoński sukcesywnie przekształca system pieczy zastępczej, zgodnie z założeniami ustawy i potrzebami. Dążenie ustawodawcy do deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej ma doprowadzić do wychowywania się dzieci pozbawionych opieki rodziców w środowisku rodzinnym. W ramach tego procesu zakładane jest odejście od opieki nad dziećmi w pieczy instytucjonalnej do opieki w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

Głównym celem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2024-2026 jest wspieranie rozwoju pieczy zastępczej ze szczególnym nastawieniem na tworzenie rodzinnych form opieki. Dziecku, któremu rodzina biologiczna nie jest w stanie zapewnić opieki i wychowania, należy zapewnić opiekę zastępczą. Rodzina zastępcza jest szansą na wzrastanie dziecka w warunkach zbliżonych do naturalnych, dlatego też istotne jest rozwijanie rodzinnych form opieki zastępczej oraz kompleksowa praca z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wspieranie funkcjonujących rodzin przyczyni się do wzmocnienia obecnego systemu opieki. Zakres udzielanego wsparcia dotyczy m.in.: problemów wychowawczych

z dziećmi oraz trudności związanych z kontaktami z rodzicami biologicznymi. Ważną rolę w tym odgrywają opiekunowie zastępczy, którzy wkładają wiele pracy w przezwyciężanie trudnych sytuacji wynikających z licznych, negatywnych doświadczeń dzieci przyjętych do rodziny zastępczej tj. choroby, sieroctwa, przemocy, zagrożenia życia, alkoholizmu itp. Wyrównywanie braków i niedoskonałości rozwoju biologicznego, psychicznego, społecznego i kulturalnego dziecka jest przypisane opiekunom zastępczym. Aby mogli oni prawidłowo wypełniać powierzone funkcje powinni być wspierani przez instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny.

Zgodnie z tak określonym kierunkiem plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej będzie zawierał takie cele jak:

- rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej – w kontekście polepszania jakości opieki i wychowania oraz jako wzrost ilości miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej,

- poprawę funkcjonowania wychowanków opuszczających pieczę zastępczą,
- synergia działania podmiotów realizujących zadania w ramach wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zakładany plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej będzie zawierał takie cele jak:

- deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej,
- utrzymanie obowiązującego standardu funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych.

5.1 Cele główne i cele szczegółowe Programu

Opracowując i tworząc system opieki nad dzieckiem i rodziną szczególnie istotne jest włączenie wszystkich podmiotów działających w środowisku lokalnym wspierających i wspomagających dziecko i rodzinę. Nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada konieczność tworzenia planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej oraz plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Dokument ten określa także coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, o których mowa w art. 56 ustawy, uwzględniając założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, tj. konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczenie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

CEL 1. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie Powiatu Płońskiego		
Cele szczegółowe	Sposób realizacji działania	Wskaźnik monitorujący
Promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej	- plakaty, ulotki informacyjne, - informacje na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych PCPR, - propagowanie rodzicielstwa zastępczego podczas imprez, targów i spotkań organizowanych przez	- liczba rozpropagowanych materiałów promocyjnych

	Starostwo Powiatowe w Płońsku	
Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> - kierowanie na szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze, - indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi pełnieniem funkcji rodziny zastępczej, - prowadzenie procesu diagnostyczno-konsultacyjnego kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba pozyskanych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, - liczba kandydatów, którzy ukończyli szkolenia, - liczba przeprowadzonych rozmów i spotkań z kandydatami, - liczba przeprowadzonych procedur kwalifikacyjnych, - liczba nowych rodzin zastępczych
CEL 2. Wsparcie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Płońskiego		
Cele szczegółowe	Sposób realizacji działania	Wskaźnik monitorujący
Wspieranie osób tworzących rodzinną pieczę zastępczą oraz dzieci w niej przebywających	<ul style="list-style-type: none"> - wspieranie rodzin zastępczych przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, - prowadzenie zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka - opracowanie diagnozy umieszczonego w rodzinie dziecka oraz planu pomocy dziecku, - zapewnienie pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej, terapeutycznej i socjalnej, - udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego rodzinom zastępczym, - rozwój pracy zespołowej na rzecz dziecka i rodziny, - wytaczanie na rzecz dziecka powództwa o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych oraz dochodzenie świadczeń alimentacyjnych w drodze egzekucji, - pozyskiwanie wolontariuszy do pomocy rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, - liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, - liczba posiedzeń zespołu do spraw oceny sytuacji dziecka, - liczba udzielonych porad oraz liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, psychoterapeutycznym, pedagogicznym, prawnym, socjalnym, - liczba rodzin objętych wsparciem finansowym i rzeczowym oraz wysokość wypłaconych świadczeń, - liczba złożonych pozwów o alimenty oraz liczba prowadzonych postępowań egzekucyjnych, - liczba pozyskanych wolontariuszy, - liczba rodzin pomocowych

	<p>zastępczej w opiece nad dzieckiem,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie wsparcia w postaci rodzin pomocowych 	
<p>Podnoszenie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych oraz osób pracujących na rzecz rodziny zastępczej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie, bądź kierowanie na szkolenia podnoszące kwalifikacje rodzin zastępczych, - doskonalenie kadry PCPR poprzez udział w szkoleniach i konferencjach 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin zastępczych biorących udział w szkoleniach, - liczba zorganizowanych szkoleń, - liczba szkoleń, w których uczestniczyły osoby pracujące na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej
<p>Nawiązywanie przez rodziny zastępcze oraz umieszczone w nich dzieci wzajemnego kontaktu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie grup wsparcia dla rodziców zastępczych, - włączanie dzieci i rodzin zastępczych do udziału w imprezach i spotkaniach okolicznościowych, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych grup wsparcia oraz liczba rodzin w nich uczestniczących, - liczba dzieci i rodzin biorących udział w imprezach i spotkaniach okolicznościowych,
<p>Regulowanie sytuacji prawnej dzieci w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających</p>	<ul style="list-style-type: none"> - występowanie do sądu z wnioskiem o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka, - zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci, na rzecz których został skierowany wniosek do sądu o uregulowanie sytuacji prawnej, - liczba dzieci zgłoszonych do ośrodka adopcyjnego
CEL 3. Doskonalenie usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Płońskiego		
Cele szczegółowe	Sposób realizacji działania	Wskaźnik monitorujący
<p>Zabezpieczenie bieżących potrzeb dzieci przebywających w placówce opiekuńczo- wychowawczej oraz zapewnienie jak najlepszej opieki specjalistów pracujących na rzecz dziecka i rodziny</p>	<ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie standardów usług zgodnie z obowiązującymi przepisami, - udzielenie specjalistycznego wsparcia dzieciom i młodzieży umieszczonej w instytucjonalnej pieczy zastępczej, - podejmowanie wspólnych działań na rzecz dziecka i rodziny - organizowanie posiedzeń zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo- wychowawczych, - liczba dzieci, którym zostało udzielone specjalistyczne wsparcie, - liczba szkoleń pracowników, - liczba posiedzeń zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, - liczba rodzin biologicznych objętych wsparciem asystenta rodziny,

	<ul style="list-style-type: none"> - szkolenia kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych, - współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny, - współpraca z ośrodkami pomocy społecznej (w szczególności z asystentami rodziny) 	
CEL 4. Wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej		
Cele szczegółowe	Sposób realizacji działania	Wskaźnik monitorujący
<p>Udzielanie pomocy wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą.</p> <p>Ukierunkowanie i usystematyzowanie podejmowanych działań związanych z przygotowaniem ich do samodzielnego, dorosłego życia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc w opracowywaniu indywidualnych programów usamodzielnienia, monitorowanie ich realizacji i aktualizacji, - przyznawanie pomocy finansowej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie, - udzielanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i w poszukiwaniu pracy, - wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba opracowanych indywidualnych programów usamodzielnienia, - liczba wychowanków korzystających ze świadczeń finansowych, liczba i wysokość przyznanych świadczeń, - liczba wychowanków, którym udzielono pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i w poszukiwaniu pracy oraz wsparcia prawnego, - liczba udzielonego wsparcia prawnego, psychologicznego, psychoterapeutycznego i pedagogiczno-psychologicznego i pedagogicznego, - liczba udzielonych porad, informacji, rozmów z wychowankami w zakresie realizacji zadań wynikających z indywidualnego programu usamodzielnienia,
CEL 5. Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej lub wdrażanie procesu przysposobienia		
Cele szczegółowe	Sposób realizacji działania	Wskaźnik monitorujący

<p>Podjęmowanie działań mających na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca z rodziną biologiczną dziecka, - podtrzymywanie więzi między dzieckiem a rodziną biologiczną, - współpraca z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny oraz wypracowanie wspólnego systemu pracy z rodziną biologiczną dziecka, - wsparcie specjalistyczne dla rodziców biologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci, które utrzymują kontakt z rodziną biologiczną, - liczba dzieci, które wróciły do rodziny biologicznej, - liczba porad specjalistycznych dla rodziców
<p>Umieszczanie dziecka w rodzinie przyspasabiającej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodków adopcyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci zgłoszonych do ośrodków adopcyjnych, - liczba dzieci przysposobionych

6. Realizacja programu

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2024-2026 zakłada osiągnięcie następujących efektów:

1. Zwiększenie liczby osób zainteresowanych rodzicielstwem zastępczym i chęcią pełnienia tej funkcji.
2. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
3. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych.
4. Wzmocnienie istniejących rodzin zastępczych poprzez podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy.
5. Pomoc wychowankom w przygotowaniu się do procesu usamodzielnienia.
6. Podniesienie wiedzy i umiejętności kadry współpracującej w obszarze pomocy rodzinie i dziecku.

Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej poprzez:

- współpracę z asystentami rodzin w celu powrotu dzieci do rodziców biologicznych;
- objęcie dzieci działaniami terapeutycznymi;
- pomoc specjalistyczną dla rodzin zastępczych - udzielanie wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, pedagogicznego i prawnego, a także z zakresu doradztwa zawodowego dla usamodzielniających się wychowanków;

- prowadzenie grup wsparcia dla funkcjonujących rodzin zastępczych;
- wsparcie rodzin zastępczych przez rodziny pomocowe;
- organizowanie dla rodzin zastępczych specjalistycznych szkoleń edukacyjnych w celu podniesienia ich kompetencji wychowawczych, a także zapobieganie wypaleniu zawodowemu;
- wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą;
- tworzenie i rozwój rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych;
- współpracę i koordynację lokalnych instytucji i służb na rzecz aktywizacji rodziny w celu poprawy własnej sytuacji życiowej oraz zmiany stylu życia;
- zmianę postrzegania i wizerunku rodzin zastępczych.

7. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024-2026

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, jako konieczny element programu rozwoju pieczy zastępczej określenie limitu zawodowych rodzin zastępczych. Limit ten jest rozumiany jako zapewnienie środków na ich zorganizowanie i prowadzenie, a nie konieczność jego osiągnięcia. W myśl ustawy z rodziną zastępczą niezawodową, spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, na wniosek tej rodziny, starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

W ustawie nie ma określonego limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok. Biorąc pod uwagę dobro małoletnich dzieci, pozbawionych opieki rodziców biologicznych, należy limit ten dostosować do potrzeb zapewnienia właściwej opieki, jak również do możliwości finansowych powiatu.

Zgodnie z art. 180 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który nakłada obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w powiecie.

W oparciu o analizę danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej oraz zdiagnozowanych potrzeb i zagrożeń w środowiskach rodzin naturalnych uwzględniając możliwości finansowe powiatu, ustala się następujący limit rodzin zastępczych zawodowych (w tym rodzinnych domów dziecka).

Kolejna tabela numer 17 przedstawia limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024-2026 w powiecie płońskim.

Tabela nr 17. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024-2026.

Rok	Liczba rodzin zastępczych zawodowych (w tym rodzinnych domów dziecka)
2024	7 (2)
2025	7 (2)
2026	9 (2)

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku.

Wskazane w powyższej tabeli zakładane limity rodzin zastępczych zawodowych dotyczą prognozowanej liczby umów, w tym także umów zawieranych z funkcjonującymi rodzinami zastępczymi niezawodowymi spełniającymi ustawowe warunki do pełnienia roli rodziny zastępczej zawodowej. Limit ten jest rozumiany jako zapewnienie środków organizacyjnych i finansowych na ich zorganizowanie i prowadzenie, a nie konieczność jego osiągnięcia. Planowana ilość rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka zakłada podejmowanie działań zmierzających do stopniowego, systematycznego wzrostu ilości zawodowych form rodzinnej pieczy zastępczej. Należy wziąć pod uwagę, iż w Powiecie Płońskim funkcjonują obecnie 4 rodziny zastępcze zawodowych oraz 1 Rodzinny Dom Dziecka. W kolejnych latach należy dążyć do stałego, systematycznego wzrostu liczby rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.

8. Adresaci programu

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2024- 2026 skierowany jest bezpośrednio do dzieci, rodzin i osób wchodzących w skład zespołów zadaniowych w szczególności:

- 1) dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- 2) rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka,
- 3) rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- 4) usamodzielnianych wychowanków,
- 5) kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka,
- 6) kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- 7) rodzin pomocowych sprawujących tymczasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców,

- 8) kierownictwa i wychowawców placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 9) pracowników PCPR/ ORPZ.

9. Realizatorzy programu

Realizatorami Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2024- 2026 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku, które Zarządzeniem nr 40/2011 Starosty Płońskiego z dnia 27.10.2011 r. wyznaczone zostało na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz funkcjonujące na terenie Powiatu Płońskiego placówki opiekuńczo- wychowawcze tj. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Razem”, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Przystań” i Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Samodzielni” w Płońsku

Zadania powyższego Programu realizatorzy wypełniać będą przy współpracy:

- Starostwa Powiatowego w Płońsku,
- rodzin zastępczych,
- prowadzących rodzinny dom dziecka,
- pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- rodzin pomocowych,
- Policji,
- miejskich i gminnych ośrodków pomocy społecznej,
- kuratorów sądowych,
- ośrodków adopcyjnych,
- organizacji pozarządowych,
- kościoła i związków wyznaniowych,
- instytucji oświaty i kultury
- służby zdrowia,
- poradni psychologiczno-pedagogicznej,
- Wydziałów Rodzinnych i Nieletnich Sądów Rejonowych,
- Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego
- Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
- instytucji i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny.

10. Źródła finansowania programu

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2024-2026 finansowany będzie ze środków pochodzących z:

- z budżetu powiatu płońskiego,
- z budżetu Państwa (Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej),
- z budżetów samorządów gminnych,
- z budżetu samorządu wojewódzkiego,
- z odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w pieczy,
- ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego,
- z innych źródeł (od podmiotów/partnerów działań).

11. Monitoring i ewaluacja

Koordynatorem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2024- 2026 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku.

Program będzie poddawany systematycznej ocenie pod kątem wdrażania poszczególnych celów i działań w oparciu o wyznaczone wskaźniki. Ewaluacja i monitoring będą przeprowadzane corocznie w formie informacji z realizacji programu, która stanowić będzie integralną część rocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku.

Program ma charakter otwarty i w celu zwiększania skuteczności prowadzonych działań będzie podlegał ewaluacji, a także zmianom wynikającym z potrzeb oraz możliwości finansowych w zakresie pieczy zastępczej. Program może również podlegać modyfikacjom na skutek zmieniających się wymogów prawnych.

12. Podsumowanie

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2024-2026 wyznacza kierunki działań, które zmierzają do wzmocnienia systemu pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej od 2012 roku realizuje zaplanowane w kolejnych Programach działania, roztaczając opiekę nad dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej, we współpracy z placówkami edukacyjnymi, służbą zdrowia, sądem rodzinnym, ośrodkami pomocy społecznej i innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Program ma za zadanie ukierunkować i usystematyzować działania podejmowane na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych. Ma posłużyć do rozbudowania i wspierania istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym ukierunkowaniem na pieczę rodzinną.

Nadrzędnym celem działań ukazanych w Programie jest zapewnienie dzieciom tymczasowej opieki i wychowania w pieczy zastępczej. Realizacja programu jest działaniem długookresowym, wymagającym zaangażowania i dużej odpowiedzialności ze strony wielu instytucji. Stąd tak wielką wagę przywiązano zarówno do działań promujących ideę rodzicielstwa zastępczego, do wsparcia już funkcjonujących rodzin zastępczych oraz do wzmocnienia kompetencji wychowawczych zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych jako profilaktyki wypalenia rodziców zastępczych. Zakłada się ponadto poprawę sytuacji usamodzielnianych wychowanków, będących adresatami wielopłaszczyznowych działań pomocowych, wspierających i naprawczych, których oczekiwanym efektem powinno być nabywanie przez młodych ludzi umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów i radzenia sobie w trudnych życiowo sytuacjach, poprawnego wypełniania ról w dorosłym życiu (w tym rodzicielskich) oraz ich usamodzielnienie ekonomiczne.

Aby sprostać tym zadaniom niezbędna jest ścisła współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami, a także wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny. Ponadto efektywność programu zależeć będzie od zaangażowania rodziny, której udzielana jest pomoc oraz od wydolności systemu pomocy społecznej.

Opracował: Zespół powołany Zarządzeniem nr 97/2023 Starosty Płońskiego z dnia 6 grudnia 2023r.